

Včera, dnes a zítra

číslo 13

říjen 2014

Vážení čtenáři,

jíž tradičně přicházíme na podzim s mimořádným číslem našeho časopisu, které je věnováno prezentaci Integrovaného operačního programu. Ten představuje hlavní náplň naší práce. Bude tomu již rok, co jsme od ministerstva kultury převzali administraci projektů kulturního dědictví. Od této doby se podílíme na administraci asi 63 % tohoto programu, což představuje podle současného kurzu asi 27,5 miliardy korun. Jedná se o značný objem peněz, které mohou být

využity pro rozvoj naší země. Je tedy nasnadě, že úspěšné vyčerpání těchto peněz představuje pro naši organizaci hlavní prioritu.

Přestože je bilancování letošního roku ještě poněkud předčasné, dovolte mi na tomto místě zmínit pár čísel týkajících se právě programu IOP. Do konce září jsme v tomto programu udělali 202 kontrol projektových žádostí, 1229 kontrol výběrových řízení, 258 fyzických kontrol na místě, 1283 kontrol monitorovacích zpráv o udržitelnosti projektu a 607 kontrol žádostí o platbu. Pokračuje tak trend z loňského roku, kdy došlo ke skokovému nárůstu objemu naší práce a našich výkonů. V letošním roce budou podle aktuálních propočetů počty loňských výkonů ještě překonány. Ráda bych tímto poděkovala všem pracovníkům Centra pro regionální rozvoj za jejich nasazení v uplynulém roce, které umožnilo zcela hladký průběh administrace programu na naší straně. Mezi všemi bych ráda vyzdvihla před rokem vytvořené oddělení realizace projektů, které se s vervou chopilo administrace projektů kulturního dědictví a zasloužilo se o naprosto hladký přechod této agendy z Ministerstva kultury na Centrum pro regionální rozvoj. Ocenění si zaslouží i speciální tým na pražské pobočce, který vznikl

na začátku roku za účelem administrace druhé výzvy v programu Technická pomoc. K dosavadním přibližně 150 projektům v tomto programu totiž v krátké době přibýlo dalších 178 projektů, mnoho z nich navíc realizovaných příjemci bez větší zkušenosti s evropskými dotacemi. Přesto i v tomto případě proběhla administrace projektů hladce a bez větších problémů. O činnosti obou našich týmů se dočtete více v druhé části časopisu, stejně jako o právě skončené výzvě v oblasti cestovního ruchu.

První část časopisu je věnována významu Integrovaného operačního programu pro regionální rozvoj v České republice. Zaměřujeme se na využití integrovaných přístupů k rozvoji měst a městských regionů: na jejich historii v evropské a české regionální politice, na jejich využití v současném programovém období prostřednictvím tzv. Integrovaných plánů rozvoje měst a na jejich předpokládané využití v novém programovém období. Věřím, že vás nové číslo našeho časopisu zaujme a že vám stejně jako ta předchozí přinese nové informace o evropských fondech v České republice.

Vaše Markéta Reedová
Generální ředitelka CRR ČR

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií a Ministerstvem pro místní rozvoj ČR

Integrované přístupy k rozvoji měst a regionů

Integrované přístupy k rozvoji měst a městských regionů se v západní Evropě objevují již v padesátých letech. K jejich velkému rozvoji ale dochází až koncem osmdesátých let v důsledku rozsáhlé reformy evropské strukturální politiky.

Jižní rozšíření Evropské unie v osmé dekádě výrazně zvýšilo rozdíly mezi jednotlivými evropskými regiony. A to až do té míry, že regionální disparity představovaly ohrožení pro budování jednotného vnitřního trhu. V roce 1988 proto Evropská komise přijala zásadní reformu celého evropského rozpočtu, která plnila i určitou roli

kompenzačního mechanismu pro méně vyspělé členské státy. Její součástí totiž bylo i posílení evropských fondů, které měly přispět ke snižování a postupnému odstranění regionálních a socioekonomických rozdílů v rámci unie.

Reforma evropského rozpočtu

V rámci reformy byly zvýšeny odvody států do evropského rozpočtu, byl zaveden víceletý finanční rámec pro lepší plánování řízení evropských financí a výrazně byl zvýšen podíl strukturálních fondů na evropském rozpočtu. Zatímco v průběhu osmé dekády tvořily fondy necelou desetinu rozpočtu, po přijetí balíčku jejich podíl vzrostl na čtvrtinu a staly se druhou největší položkou rozpočtu po zemědělské politice. Reforma s sebou ale přinesla nejen zvýšení prostředků na podporu rozvoje méně rozvinutých regionů, ale také zpřísnění pravidel pro čerpání fondů. Byly přijaty čtyři základní principy strukturální politiky (programování, koncentrace, adicionalita a spoluúčast – podrobněji viz Včera, dnes a zítra č. 9), které se ukázaly jako klíčové pro rozvoj integrovaných přístupů k rozvoji.

Tři dimenze integrovaného přístupu k rozvoji

Integrovaný přístup má tři dimenze: zaprvé, koordinaci hospodářských strategií a příslušných veřejných politik při řešení tří základních prvků městské obnovy:

společnosti (bydlení, zaměstnanost, vzdělání, sociální oblast), hospodářství a životního prostředí. Druhou dimenzí je integrace územních strategií, tedy uvědomění si charakteristiky daného místa a jeho vazeb na region jako funkční celek v rámci národních hranic i přes hranice. Třetí dimenzí je pak spolupráce veřejného, soukromého a dobrovolnického sektoru. Maximální účinnosti této třídimenziální koordinace lze dosáhnout právě na regionální a místní úrovni, která umožní reflektovat místní specifika.

Využití integrovaných přístupů pro rozvoj měst

Integrované přístupy jsou zakotveny v Maastrichtské smlouvě (1992), jsou rozpracovány v dalších dílčích dokumentech z oblasti urbánní politiky a udržitelného rozvoje (Lipská charta, Toledská deklarace, Göteborgská strategie) a jsou zmíněny také ve strategii Evropa 2020. Osvědčily se zejména v městském kontextu. Města jsou motorem růstu celých regionů, a pokud chtějí využít příležitosti, musí najít řešení svých vnitřních problémů a problémů svého blízkého okolí. Pilotní městské projekty byly realizovány již od roku 1989, navázaly na ně iniciativy URBAN a URBACT. Ty plní dva základní cíle: na jedné straně podporují podnikání, inovace a znalostní ekonomiku a investice do zaměstnanosti a lidského kapitálu, na druhé straně podporují rozvoj deprivovaných částí města, sociální začleňování, investice do ochrany životního prostředí a plánování výstavby. Je tedy zřejmé, že rozvoj měst je zde chápán jako kombinace tvrdých (infrastrukturálních) a měkkých (sociálních) projektů, jejichž cílem je zajistit územní, sociální i ekonomickou soudržnost měst a městských regionů.

(red)

▣ Revitalizace sídliště v Havířově (autor: Ing. Jiří Šlemar)

Integrované přístupy v české regionální politice

Česká regionální politika si stejně jako ta evropská prošla v uplynulém čtvrtstoletí dynamickým vývojem. Výchozím stavem byla faktická neexistence regionální politiky, následovaná spíše nekoncepčními ad hoc kroky v první polovině devadesátých let. Teprve koncem dekády se regionální rozvoj stává pevnou součástí agendy českých vlád.

V komunistickém Československu regionální politika v podstatě neexistovala, stát tlačil na vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými regiony, byť se jednalo o nákladný a nepříliš efektivní proces. Po roce 1989 tlak státu ustal a následující politické a ekonomické změny vedly k poměrně rychlému rozevírání nůžek mezi rychle se rozvíjejícími regiony založenými na službách (zejména Praha) a regiony výrazně postiženými úpadkem průmyslu (severní Čechy, severní Morava). České vlády však byly pohlceny procesem politické a ekonomické transformace a nevěnovaly regionální politice přílišnou pozornost. Podpora regionů tak byla realizována skrz izolované kroky, jako byly pobídky pro malé a střední podniky v regionech nebo podpora regionů s vysokou nezaměstnaností.

Základy regionální politiky

Prvním významným krokem na cestě ke skutečné regionální politice bylo založení Ministerstva pro místní rozvoj v roce 1996 a jeho příspěvkové organizace Centra pro regionální rozvoj o rok později. V roce 1998 vláda přijala aktualizaci Zásad regionální politiky, které poprvé hovoří o nutnosti koncepční činnosti státu

■ Opravené domy a nové dětské hřiště v Třebíči (autor: Ing. Jiří Šlemar)

a substátních orgánů v regionální politice. To má zřejmou vazbu i na reformu veřejné správy a založení krajů v roce 2000. Téhož roku byl přijat Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a zpracována první Strategie regionálního rozvoje na roky 2000 až 2006. Strategie tedy koreluje s evropským sedmiletým finančním rámcem, což jasně odkazuje na výrazný vliv Evropské unie a přístupových jednání na formování české regionální politiky.

Strategie regionálního rozvoje

Strategie regionálního rozvoje na roky 2000-2006 byla zaměřena spíše ekonomicky na celkové snižování disparit mezi regiony, v jednotlivých dílčích opatřeních se nicméně objevuje i sociální aspekt regionálního rozvoje. V nové strategii z roku 2007 je již patrný posun a větší důraz na lidský faktor při regionálním rozvoji. Zvláštní pozornosti se dostává i městům, která jsou označena za póly rozvoje v regionech. Za specifický problém měst je označeno komplexní řešení problematiky bydlení včetně regenerace panelových sídlišť, s dů-

razem na eliminaci devastace obytného prostředí a nežádoucí změny sociální struktury obyvatelstva. Závěry strategie reflektuje také Národní rozvojový plán ČR 2007-2013, podle nějž jsou velká města tahouny rozvoje a růstu regionu.

Integrované přístupy

Na tyto dokumenty navazuje současná strategie 2014-2020. V ní se jako jeden z vhodných nástrojů pro realizaci regionální politiky objevují i integrované přístupy. Strategie předjímá rozpočtové úspory a jen pozvolný ekonomický růst, a tedy nutnost koncentrovaného zacílení dostupných prostředků a významnějšího využití synergicky působících integrovaných přístupů ve srovnání s dosavadním pojetím. Lze tak dosáhnout vyšší kvality strategického plánování a řízení a efektivnějšího vynakládání finančních prostředků. Základním principem uplatnění integrovaných přístupů je věcná, územní a časová provázanost intervencí realizovaná na základě kvalitní strategie rozvoje území.

(red)

Integrované plány rozvoje měst

K rozvoji integrovaných přístupů v českém prostředí došlo v návaznosti na možnost čerpání evropských dotací v programovém období 2007-2013. Prvním, pilotním využitím těchto přístupů se staly tzv. Integrované plány rozvoje měst.

Rostoucí důraz na urbánní dimenzi v regionálním rozvoji v posledním desetiletí se promítl i do přípravy evropské strukturální politiky pro období 2007-2013. Zatímco doposud byla podpora měst vyčleněna do samostatné iniciativy společenství (URBAN, respektive URBACT), po roce 2007 se poprvé stává přímou součástí strukturální politiky a města se stávají plnoprávnými příjemci podpory. Cílem Evropské komise bylo vyčlenit 10 % prostředků z evropských fondů na podporu měst, nakonec ale byla na udržitelný rozvoj měst vyčleněna pouze polovina. Stejně tak začlenění udržitelného rozvoje měst jako strategické priority do národních strategických referenčních rámců (NSRR) bylo pouze doporučením, nikoliv povinností.

Městská dimenze evropských fondů v ČR

V České republice nicméně toto doporučení bylo přijato a zapracováno do našeho NSRR. Jedná se o základní dokument, který definuje národní priority každé členské země pro dané období a současně také opatření, jimiž bude těchto priorit dosaženo a na něž budou čerpány dotační prostředky. V českém NSRR je jedním ze čtyř strategických cílů

„Vyvážený a harmonický rozvoj celého území ČR“, který v sobě zahrnuje rozvoj jak městských, tak venkovských oblastí. Cílem je posilování role měst jako akceleračních růstu a rozvoje regionů a podpora revitalizací čtvrtí procházejících úpadkem. Městská dimenze regionálního rozvoje je realizována prostřednictvím tzv. Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM), na které je možné čerpat prostředky z regionálních operačních programů (ROP) a z Integrovaného operačního programu (IOP). Pro podporu z ROP bylo definováno šest prioritních oblastí: ekonomický rozvoj a podpora podnikání, inovací a výzkumu; sociální integrace; životní prostředí; přítažlivá města a obnova zanedbaných území; dostupnost a mobilita; správa věcí veřejných. IPRM mohou být definovány jako tematické, zaměřené na jednu prioritní oblast, nebo jako zónové, zaměřené na konkrétní oblast města s přínosem pro alespoň tři ze šesti prioritních oblastí. Čerpání v rámci ROP bylo omezeno pouze na regionální centra, tj. města nad 50 000 obyvatel. V rámci IOP byly realizovány pouze zónové IPRM zaměřené na bydlení, které byly rozšířeny pro všechna města nad 20 000 obyvatel.

Zpracování IPRM

Pro řešení problematiky bydlení byla v programu IOP vyhrazena oblast intervence 5.2 „Zlepšení prostředí v problémových sídlištích.“ V ní bylo na podporu měst vyčleněno 192 milionů eur, tedy pole aktuálního kurzu asi pět a čtvrt miliardy

korun. Řídicím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, zprostředkujícím subjektem je Centrum pro regionální rozvoj ČR. Výzva na podávání žádostí o schválení IPRM byla ze strany MMR vypsaná v srpnu 2008 a byla určena pro 62 měst s více než dvaceti tisíci obyvateli. Dotační možnosti využilo 41 měst, která si zpracovala vlastní IPRM a na jeho základě získala možnost čerpat evropské dotace určené na bydlení. Přidělené finanční prostředky se pohybovaly v rozmezí od 50 do 180 mil. Kč. V metodickém pokynu byly stanoveny základní podmínky pro realizaci IPRM: jeho zpracovatelem a realizátorem musí být samotné město; IPRM musí navazovat na strategické a rozvojové dokumenty města, kraje a ČR; ve všech fázích přípravy, zpracování a realizace musí být do IPRM zapojena veřejnost; vybraná rozvojová zóna města splňuje stanovená kritéria. Evropská komise definovala deset kritérií (vysoká míra chudoby, vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti, nespokojivý demografický vývoj, nízká úroveň vzdělání, vysoká úroveň kriminality, znečištěné životní prostředí, nízká míra hospodářské aktivity, velký počet přistěhovalců, nízká úroveň hodnoty nemovitostí, vysoká energetická náročnost budov), přičemž oblast vybraná jako zóna pro realizaci IPRM musí splňovat nejméně tři tato kritéria, měřená poměrově ve vztahu k městu jako celku, a musí zahrnovat nejméně 50 bytových jednotek.

Na co je možné dotace čerpat?

V květnu 2009 vyhlásilo MMR výzvu na podávání jednotlivých projektů, v jejímž rámci si pak jednotlivá města vypisovala své vlastní výzvy na podávání žádostí. Cílem podpory bylo zvýšit kvalitu života obyvatel českých sídlišť, zabránit hrozícímu sociálnímu vyloučení sociálně znevýhodněných rodin a za-

■ Mezi městy realizujícími IPRM byl také Nový Jičín (autor: Ing. Jiří Šlemar)

mezit vzniku takzvaných sociálních ghatt na sídlišťích s vyšší koncentrací těchto skupin. IPRM jsou rozděleny do tří dílčích aktivit. Projekty na revitalizaci veřejných prostranství zahrnují výsadbu a obnovu veřejné zeleně, obnovu městského mobiliáře, výstavbu a rekonstrukci chodníků a cyklistických stezek, realizaci technické infrastruktury nebo budování rekreačních ploch a dětských hřišť. Oprávněnými žadateli pro tyto projekty jsou pouze města, která mohou získat z evropských fondů podporu ve výši 85 procent nákladů projektu. Projekty na regeneraci bytových domů zahrnují zateplení domů, opravy nosných konstrukcí, sanaci základů, rekonstrukci technického vybavení domů, modernizaci lodžii a balkonů a zajištění moderního sociálního bydlení při renovacích stávajících budov. Dotace byla určena pro vlastníky bytových domů – města, bytová družstva, společenství vlastníků jednotek a další majitele z řad právnických i fyzických osob. Výše dotace byla

omezena na 40 procent nákladů projektu pro všechny regiony NUTS 2 vyjma Jihozápadu, kde je maximální podpora ve výši 30 procent (plus případné bonifikace pro malé a střední podniky až 20 %). Pilotní projekty jsou zaměřené na řešení romských komunit ohrožených sociálním vyloučením. Zahrnují jak aktivity na revitalizaci veřejných prostranství, tak na regeneraci bytových domů, které navíc propojují s dalšími aktivitami z jiných operačních programů týkajících se sociálního začleňování, komunitní péče, podpory vzdělávání nebo snižování nezaměstnanosti, kriminality a drogových závislostí. Pilotní projekty jsou realizovány v Brně, Kladně, Mostu, Orlové, Ostravě a Přerově.

Aktuální stav výzvy

Aktuální stav čerpání je příznivý. Do srpna 2014 bylo přijato 269 projektových žádostí na revitalizaci veřejných prostranství se způsobilými výdaji téměř 4 miliardy korun. Tato část výzvy je stále otevřena a města

stále mohou podávat nové projektové žádosti. V aktivitě na regeneraci domů bylo podáno 1198 projektových žádostí s celkovými způsobilými výdaji přes 6,5 miliardy korun. Tato aktivita již byla na podzim 2013 ukončena - stále probíhá realizace již schválených projektů, ale o dotace na projekty nové již není možno žádat. Celkem 1364 projektových žádostí bylo schváleno k realizaci, z toho 1132 projektů již bylo ukončeno. Vyčerpáno a proplaceno je téměř 70 % alokace určené na IPRM. Vysoký počet příjemců a úspěšně realizovaných projektů svědčí o značné potřebě tohoto typu podpory. Ve většině měst poptávka vysoce přesahovala nabídku a přidělené finanční prostředky byly zcela pokryty schválenými projekty. Výsledek již nyní výrazně převyšuje stanovené výstupní indikátory, které jsou 20 000 zregenerovaných bytů a 4 mil. m² revitalizovaného území na sídlištních prostranstvích.

(red)

Integrované nástroje v novém období

Integrované plány rozvoje měst byly pilotním pokusem o využití integrovaných nástrojů v českém prostředí. Jejich realizace s sebou nesla řadu dílčích problémů, přesto ale ukázala cestu, jakým směrem se budou integrované přístupy ubírat v novém programovém období.

Poprvé byly integrované přístupy využity ve Společném regionálním operačním programu (2004-06). Opatření 2.3 „Regenerace a revitalizace vybraných měst“ bylo určeno na podporu ucelených investičních projektů měst s cílem zlepšit celkový stav jejich historických jader, hospodářsky je oživit a vytvořit pracovní místa. Ukončeno bylo sedm projektů: přeměna bývalých kasáren na vysokoškolský areál v Uherském Hradišti, rekonstrukce továrny na multifunkční centrum ve Svitavách a revitalizace městských center ve Šternberku, Třinci, Jablonci nad Nisou, Písku a Táboře. Původně byly schváleny dva další projekty (obnova barokních památek v Ostrově a revitalizace centra v Ústí nad Labem), ty ale byly následně z programu SROP vyjmuty. Podpora nebyla určena individuálním projektům, ale komplexním řešením s významným ekonomickým dopadem na historická jádra měst. Na druhou stranu, financování bylo jednozdrojové a podpora měla jen minimální přesah mimo městská centra.

Přínosy IPRM

Na SROP navázaly Integrované plány rozvoje měst (IPRM), které měly

být posunem ke skutečným integrovaným přístupům. Je nezpochybnitelné, že realizace IPRM přinesla pozitivní efekty. Došlo k propojení různorodých, přesto provázaných aktivit jako vzdělávání, výzkum a vývoj, sociální integrace, rozvoj podnikání, životní prostředí nebo řešení bydlení a veřejných prostor. Města se naučila hledat synergické efekty různých rozvojových nástrojů. Pozitivní stránkou IPRM je také důraz na strategické plánování a možnost měst navrhnout si střednědobou rozvojovou strategii, která má navíc jasný a víceméně garantovaný finanční rámec. I to je významným aspektem IPRM: většina měst prokázala schopnost využít větší objemové finanční rámce na řešení potřebné infrastruktury. Neopomítnutelným přínosem IPRM je také rozvoj partnerství veřejné, soukromé a občanské sféry.

Slabá místa IPRM

Oproti původním očekáváním byly ale IPRM zúženy jen do jedné oblasti podpory v ROP/IOP, a tak ne přinesly žádoucí metodické řešení pro aplikaci integrovaných nástrojů. Ve své podstatě jimi ani nebyly. To je také jedna z největších slabín IPRM: většina aktivit byla koncentrována na ROP/IOP s jen omezenou provázaností na ostatní operační programy. To souvisí i se značnou roztržitostí českých operačních programů v právě končícím období. Bonifikace projektů IPRM v dalších programech se ukázala jako nepříliš efektivní. Druhým problematickým

bodem zejména v IOP bylo omezené zaměření strategií na jednu konkrétní zónu města, bez přímé vazby na další části města a městské zázemí. Tím samozřejmě byla výrazně omezena prostorová dimenze integrace. Dalším kritickým bodem je nastavení výchozích kritérií, vedoucí ke standardizaci integrovaných plánů bez ohledu na místní podmínky města. Jako slabé místo se ukázalo i nastavení řízení projektů s nepřilíh silnou vazbou mezi městem jako zpracovatelem a realizátorem plánu a MMR jako řídicím orgánem programu. Mezi jednotlivými městy tak byly velmi rozdílné podmínky a přístupy k realizaci IPRM. Role měst jako nositelů strategie byla při realizaci IPRM spíše omezená. Dalším problémem je malá flexibilita: IPRM musely být realizovány v původní schválené podobě. Přitom nastupující hospodářská krize a recese mohly výrazným způsobem změnit priority města, jež ale nebylo možno zohlednit.

Posílení role integrovaných nástrojů

V průběhu období 2007-2013 byly přijaty Lipská charta, Marseillská deklarace a Toledská deklarace o udržitelných evropských městech. Jejich hlavním tématem je integrovaná regenerace měst, vedoucí k větší hospodářské konkurenceschopnosti, ekologické účinnosti, sociální soudržnosti a občanskému pokroku, který zajistí kvalitu života obyvatel. Všechny dokumenty zdůrazňují nutnost posílit urbánní dimenzi v evropské regionální politice a zvýšit

rolí integrovaných přístupů při řešení problémů městských aglomerací. Tento trend se projevil i v jednatelných evropských orgánů o nastavení strukturální politiky pro nové období 2014-2020. Důraz je kladen na propojení jednotlivých specifických cílů do komplexního rámce podpory, který zohlední časovou, územní a kauzální provázanost jednotlivých projektů. Smyslem integrovaných přístupů je přejít od jednotlivých izolovaných projektů ke konceptivnímu propojení investičních a tzv. měkkých projektů tak, aby byl dopad investic zajištěn nejen v pětiletém období udržitelnosti projektů, ale i ve výrazně delším časovém horizontu. Dojde také k žádoucímu posílení regionálních aktérů při administraci evropských projektů. Na druhé straně ale integrované přístupy kladou vysoké nároky na strategické plánování, řízení, průběžné sledování výsledků, odpovědnost a kapacitu jednotlivých aktérů.

Dohoda o partnerství

Základním rámcovým dokumentem pro čerpání fondů v novém období je Dohoda o partnerství. Ta česká byla Evropskou komisí schválena na konci srpna 2014. Význam integrovaných přístupů podtrhuje

skutečnost, že zde tvoří samostatnou kapitolu. Dohoda vychází ze Strategie regionálního rozvoje ČR, která ve své analytické části dokumentuje potřebu vyšší územní integrace měst s jejich širším zázemím tak, aby bylo možno efektivně využít ekonomický a lidský potenciál měst pro rozvoj celých regionů. Tato potřeba je daná i vysokým počtem menších obcí, což vytváří intenzivní vazby jak mezi městy navzájem, tak mezi městy a jejich venkovským zázemím. Evropská unie definuje dva typy integrovaných přístupů: integrované územní investice (ITI) a komunitně vedené strategie místního rozvoje (CLLD). Dohoda pak navrhuje ještě třetí typ, integrované plány rozvoje území (IPRÚ).

Podpora venkovských oblastí

CLLD budou realizovány prostřednictvím místních akčních skupin (MAS) ve venkovských oblastech. MAS jsou právnické osoby sdružující obce a další instituce, neziskové organizace a podnikatelskou sféru za účelem rozvoje dané oblasti. Ta je definována jako geograficky souvislé území s minimálně deseti a maximálně sto tisíci obyvateli, přičemž žádná z členských obcí

nesmí být větší než 25 tisíc obyvatel. Národní síť dnes eviduje na sto osmdesát MAS po celé republice. CLLD jsou vedeny ve směru zdola-nahoru, což přináší vyšší efektivitu než plošné centrální řízení. Klíčovým faktorem úspěchu je zapojení místní komunity. Znalost prostředí vede k lepšímu zacílení podpory a rozvoji spolupráce mezi jednotlivými aktéry na lokální úrovni. Principy CLLD nejsou v České republice nové, byly uplatněny již u předvstupního nástroje SAPARD, v programu LEADER a v Programu rozvoje venkova. V novém období budou tyto strategie zaměřeny na řešení nezaměstnanosti, podporu rozvoje lokální ekonomiky a podnikatelských příležitostí, zvýšení funkční vybavenosti a kvality a dostupnosti služeb, realizaci pozemkových úprav, regeneraci brownfieldů či recyklaci odpadu.

Podpora městských oblastí

ITI budou realizovány v sedmi funkčně vymezených metropolitních oblastech s více než 300 tisíci obyvateli: Praha, Brno, Ostrava, Plzeň a aglomerace Hradec Králové/Pardubice, Ústí nad Labem/Chomutov, Olomouc/Prostějov/Přerov. Mezi hlavní tématy patří doprava, vzdělávání, zaměstnanost, výzkum a jeho aplikace do praxe, životní prostředí, technická infrastruktura, veřejné služby. ITI budou více zaměřeny na velké strategické projekty s významným dopadem pro řešená území. Naproti tomu IPRÚ jsou navrženy jako volitelný nástroj pro rozvoj regionálních center a jejich zázemí. Konkrétně se bude jednat o zbylá krajská města (Karlovy Vary, České Budějovice, Jihlava, Zlín, Liberec) a ve středních Čechách o Mladou Boleslav, prioritou bude dobudování chybějící infrastruktury říšských podniků.

▣ Evropskému pojetí integrovaných přístupů se nejvíce blížily IPRM s pilotními romskými projekty (Orlová, autor: Ing. Jiří Šlemar)

(red)

Znojmo dokončilo obnovu jednoho ze svých sídlišť

Mezi jedenačtyřicetku českých měst, kde jsou realizovány Integrované plány rozvoje měst, patří i jihomoravské Znojmo. Zde si za svou „problémovou zónu“ vybrali sídliště Přímětice na severním okraji města. To prošlo v uplynulých třech letech rozsáhlou rekonstrukcí.

Znojmo patří k nejstarším českým městům. Oblast, kde se město rozkládá, byla osídlena již v prehistorické době. Od osmého století se zde rozkládalo slovanské hradíště, po jeho vyvrácení Maďary jej v jedenáctém století nahradil přemyslovský hrad. První písemná zmínka o Znojmě pochází z poloviny 11. století. Dlouhou historii mají i Přímětice, jejichž existence je doložena již na počátku 13. století. Do dějin významně vstoupily v polovině 18. století jako působíště Prokopa Diviše; ten se vedle řízení zdejší farnosti věnoval i pokusům se statickou elektřinou, jež vedly k vynálezu bleskosvodu.

Výstavba znojemských sídlišť

Znojmo se po druhé světové válce podobně jako řada jiných měst potýkalo s nedostatkem vhodných obytných prostor, a to přesto, že v důsledku odsunu německého obyvatelstva se počet obyvatel města snížil. Znojmo ovšem na konci války utrpělo značné škody v důsledku bombardování, dalším faktorem byl nevyhovující stav bytů v historické zástavbě. V šedesátých letech začala být tato bytová nouze řešena výstavbou panelových sídlišť, která dnes obepínají historické centrum jako prstenec ze tří stran. Jako první byla vystavěna sídliště Pražská a Soudní Vrch, navazující na centrum města ze severu. O dekádu později následovalo sídliště náměstí Armády východně od centra a v osmdesátých letech pak sídliště Dukelská v jižní části města.

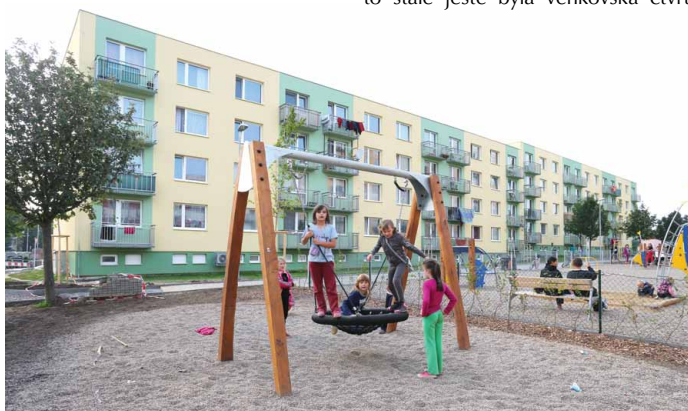
Vznik přímětického sídliště

Přímětice se staly součástí Znojma až v polovině 70. let 20. století, kdy zde žila necelá tisícovka obyvatel. Tehdy to stále ještě byla venkovská čtvrt

s původními rodinnými domy. S výstavbou sídliště se započalo v druhé polovině osmdesátých let a dokončeno bylo až na začátku následující dekády. Probíhající společenské změny měly na podobu sídliště negativní dopad – rozestavěné domy byly dokončeny, ale okolnímu prostředí se již náležitě péče nedostalo. Při vstupní analýze pro zpracování IPRM se tak ukázalo, že přímětické sídliště, byť jedno z nejmladších, poskytuje nejhorší kvalitu bydlení. Na sídlišti bydlí téměř tři tisíce lidí, kteří jsou koncentrováni na velmi malém území, navíc značně vzdáleném od centra města. Nižší ceny nemovitostí lákají spíše mladší a méně movité nájemníky. To má přímou vazbu na vysokou míru nezaměstnanosti, nižší úroveň vzdělání a zvýšený výskyt sociálně patologických jevů, zejména vandalismu. Právě horší výsledek v těchto kritériích umožnil městu zařadit Přímětice do integrovaného plánu a zahájit jeho regeneraci.

Obnova sídliště je u konce

V rámci projektů IPRM bylo regenerováno šestadvacet tamních panelových domů ve vlastnictví města a bytového družstva Znojmcán. Velký důraz byl kladen také na revitalizaci veřejných prostranství. Na začátku projektu bylo sídliště vybaveno kamerovým systémem, který by měl zajistit vyšší bezpečnost a nižší výskyt vandalismu. Následovalo víceúčelové sportovní hřiště pro míčové sporty, streetové hřiště pro mládež s in-line dráhou a dětské hřiště v areálu přímětické základní školy. V poslední fázi došlo na rekonstrukci chodníků, veřejného osvětlení, zastávky MHD, vodohospodářské infrastruktury, sadové úpravy a pořízení nových laviček a herních ploch ve vnitroblocích. Tato poslední fáze byla dokončena na začátku září a vyšla na 39 milionů korun.

▣ Pohled na přímětické sídliště po skončení rekonstrukce (autor: Ing. Jiří Šlemar)

(red)

Města na Ostravsku připravují společný plán na uplatnění evropských miliard

Novinkou v nadcházejícím programovém období budou integrované teritoriální investice, určené na podporu rozvoje funkčních území kolem velkých měst. Mezi sedm českých metropolitních oblastí patří i Ostravsko, které svůj návrh ITI dokončilo a představilo veřejnosti na konci srpna.

ITI jsou založeny na územní spolupráci a na principu partnerství. To umožňuje uskutečnění komplexně promyšlených projektů s širším dopadem, kterého by jednotlivé izolované dílčí projekty nikdy dosáhnout nemohly. Na tyto komplexní projekty je ale nutné čerpat prostředky z více zdrojů. ITI tak vlastně představují investiční plán, který vychází z rozvojové strategie území a který umožňuje využít finanční prostředky napříč prioritními osami operačních programů i více operačními programy najednou. Proto je možné účinně kombinovat tvrdé investice do infrastruktury s měkkými projekty. Celkem bude v ČR realizováno sedm ITI, na které má být podle Dohody o partnerství vyčleněno celkem 65 miliard korun. Přesné rozdělení mezi jednotlivé regiony bude ještě předmětem dalšího jednání, Ostravsko je připraveno účelně využít sumu až sedmáct miliard korun.

Příprava rozvojového plánu

Memorandum o spolupráci a spolufinancování přípravy ITI pro území ostravské aglomerace bylo podepsáno již v lednu 2013 mezi pěti statutárními městy (Ostrava, Opava, Frýdek-Místek, Havířov, Kar-

viná), Moravskoslezským krajem a Regionální radou Moravskoslezsko. Zpracování strategie probíhalo ve spolupráci s externími zpracovateli a odborníky z regionu, průběžně výstupy pak validovali zástupci měst ostravské aglomerace a byly předběžně projednávány s řídicími orgány operačních programů. Letos na jaře byla strategie projednána s klíčovými aktéry v regionu, včetně velkých zaměstnavatelů a zástupců akademického sektoru.

Tři pilíře rozvoje Ostravska

Výsledkem jednání byla definice tří hlavních pilířů, které aktéři považují pro další rozvoj regionu za klíčové. Těmito pilíři jsou práce, podnikání a prostředí. Význam pilíře zaměřeného na práci je dán průmyslovým charakterem regionu a probíhající de-industrializací a průmyslovou restrukturalizací. To vyvolává vysokou nezaměstnanost a odliv mladých vzdělaných obyvatel mimo region. Rizikem je nízký počet absolventů technických oborů pro průmyslový sektor. Pilíř podnikání je důležitý zejména s ohledem na pozitivní roli malých a středních podniků při vytváření pracovních míst. V současné době je Ostravsko výrazně závislé na několika málo silných zaměstnavatelích v těžkém průmyslu, u nichž hrozí utlumení či zastavení činnosti v případě ekonomických problémů. To by ovšem pro region mělo dalekosáhlé důsledky. V nadcházející dekádě se proto chce Ostravsko zaměřit na podporu inovací, využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi a zlepšení služeb pro podnikatele.

Velkou výzvou je také najít nové využití pro průmyslové brownfieldy. Nezpochybnitelný je i význam pilíře prostředí. Zahrnuje nejen investice do životního prostředí, ale rovněž do dopravní infrastruktury nebo přitažlivosti měst pro bydlení. Značný prostor ke zlepšení se nabízí také v efektivitě využívání energií a nakládání s odpady.

Vize Ostravsko 2025

Ostravská aglomerace tvoří jen 40 % území Moravskoslezského kraje, ale žije zde 81 % obyvatel kraje a je zde 87 % obsazených pracovních míst v kraji. Udržitelný rozvoj aglomerace je tak zcela zásadním prvkem pro celý kraj. Ostravsko ekonomicky zaostává za průměrem České republiky. To se budou regionální aktéři snažit za pomoci integrovaného přístupu a podpory z evropských fondů změnit. A jak vidí ITI ostravskou aglomeraci za deset let? *Jako ekonomicky prosperující a vyspělou průmyslovou oblast přitažlivou pro život, práci a podnikání, která umí využít svůj unikátní technický um, znalosti, tradici a partnerství, a kde mají obyvatelé chuť a možnosti se kvalitně vzdělávat, dostatek atraktivních pracovních příležitostí a takové podmínky pro život, díky kterým zde mají důvod žít.* Plné znění ostravské strategie ITI je možné najít na adrese www.rr-moravskoslezsko.cz/eu2014/integrovana-uzemni-investice, kde je pro občany k dispozici také připomínkový formulář.

Michal Sobek, Úřad Regionální rady Moravskoslezsko

Jak probíhalo zpracování integrovaných strategií

V novém období 2014-2020 budou integrované přístupy realizovány na třech úrovních: v metropolitních oblastech, regionálních centrech a venkovských oblastech. Na začátku letošního roku byla v operačním programu Technická pomoc vypsána výzva na zpracování těchto strategií.

Jednání o podobě této výzvy probíhala mezi Ministerstvem pro místní rozvoj jako řídicím orgánem, Centrem pro regionální rozvoj jako zprostředkujícím subjektem, Národní sítí místních akčních skupin a Svazem měst a obcí již od konce roku 2013. Výzva 02 v operačním programu Technická pomoc (OPTP), oblasti intervence 3.2 „Podpora absorpční kapacity“ byla nakonec vyhlášena 6. ledna 2014 s předkládáním projektových žádostí do konce února a s maximální realizací projektu do konce srpna.

Jaké projekty byly podpořeny?

V rámci výzvy mohly být podpořeny čtyři typy projektů. Místní akční skupiny mohly žádat podporu na zpracování komunitně vedených strategií (CLLD) v maximální možné výši 750 tisíc korun. Dominantní města metropolitních oblastí mohla žádat podporu na zpracování strategií pro integrované územní investice (ITI) v maximální možné výši dva a půl milionu korun. Dominantní města regionů mohla žádat podporu na zpracování strategií pro integrované plány rozvoje území (IPRÚ), také v maximální možné

výši dva a půl milionu korun. Národní síť místních akčních skupin a Svaz měst a obcí mohly čerpat na podpůrné projekty, opět v maximální možné výši dva a půl milionu korun. Celkem bylo na zpracování integrovaných strategií vyčleněno 6,87 mil. eur, tedy asi 176,5 mil. korun.

Jaký byl cíl výzvy 02?

Cílem výzvy je přispět k vytvoření kvalitních integrovaných strategií pro ITI, IPRÚ a CLLD a nastavit a zajistit mechanismy implementace strategií tak, aby v daném území došlo k dalšímu kvalitativnímu rozvoji a pozitivní změně. Na základě těchto strategií totiž bude realizován rozvoj daného území a budou připravovány a schvalovány projekty (nejen) do Integrovaného regionálního operačního programu. V případě místních akčních skupin je kladen důraz také na podporu lidí participujících na komunitním rozvoji. Protože je cílem zajistit, aby strategie vznikla skutečně uvnitř dané místní akční skupiny, mají příjemci povinnost investovat minimálně 50 % způsobilých výdajů do mezd. V případě ITI, IPRÚ a podpůrných projektů musí mzdové výdaje tvořit minimálně 20 % rozpočtu.

Kolik bylo přijato žádostí?

Do konce února bylo předloženo celkem 180 projektových žádostí v souhrnné výši téměř 140 milionů korun. Nejvíce projektů bylo předloženo místními akčními skupinami:

celkem 167 žádostí v průměrné výši 694 tisíc korun. Dále byly předloženy projektové žádosti na pět strategií ITI v průměrné výši 2,2 milionu korun, šest strategií IPRÚ v průměrné výši 1,3 milionu korun a dva podpůrné projekty celkem za pět milionů korun. Při formální kontrole přijatých žádostí se projevila určitá nezkušenost příjemců se zpracováním projektových žádostí, protože 78 ze 180 jich bylo vráceno k doplnění. V průběhu administrace byly posléze dva projekty ze strany příjemců staženy, realizováno tak bylo 178 projektů.

Co musí strategie obsahovat?

Podmínkou pro všechny příjemce bylo do konce srpna 2014 zpracovat strategii rozvoje daného území a tuto zaslat ke zveřejnění na MMR - viz www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Vyzva-c-2/MAS a [www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Vyzva-c-2/ITI-a-IPRU-\(1\)](http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Vyzva-c-2/ITI-a-IPRU-(1)). Strategie byly zpracovávány podle jednotné šablony, která stanovila základní náležitosti: (1) zmapování území a jeho základní popis; (2) zpracování socioekonomické analýzy a vymezení konkrétních problémů bránících dalšímu rozvoji území; (3) vymezení potřeb nutných pro další rozvoj území; (4) zmapování stávajících relevantních strategií s dopadem na dané území; (5) stanovení vize strategie, strategických a specifických cílů a jejich vzájemné návaznosti a provázanosti; (6) definování konkrétních opatření pro naplnění

stanovených cílů; (7) stanovení indikátorů pro jednotlivé cíle; (8) rozpracování způsobu financování jednotlivých opatření; (9) identifikace možných partnerů a vytvoření základních komunikačních principů s veřejností; (10) nastavení implementace a monitoringu strategie. Zveřejněné strategie jsou pracovními verzemi určenými k připomínkám. Minimální lhůta pro zveřejnění k připomínkám byla čtrnáct dnů, maximální termín stanoven není a každý nositel strategie si jej určuje sám. Připomínky jsou zasílány přímo nositelům strategií, kteří jejich znění a vypořádání zaznamenávají v připomínkovém listu a ten poté odešlou na MMR ke zveřejnění. V rámci splnění udržitelnosti je pak každý příjemce povinen svou strategii finálně dopracovat nejpozději do 31. prosince 2017.

Jak probíhala administrace výzvy?

CRR se na administraci včas připravilo a sestavilo speciální šestičlenný tým na pobočce Praha, který byl určen pouze na tuto výzvu. Současně byl metodicky ošetřen účinný mechanismus administrace a komunikace s příjemci. Naši prioritou bylo příjemcům maximálně ulehčit administraci projektů a zajistit co nejlhůdší průběh výzvy. Byl zpracován, zveřejněn a pravidelně aktualizován přehled často kladených dotazů. I přes značné množství jednotlivých příjemců se podařilo udržet se všemi aktivní kontakt a jednotliví pracovníci znají své příjemce. Zároveň ale byla zajištěna plnohodnotná zastupitelnost jednotlivých administrátorů na straně CRR. Také jsme příjemcům připravili podrobný metodický návod, jak vyplnit závěrečnou monitorovací zprávu, aby se předložilo vracení dokladů a urychlila se administrace. Přesto její průběh úplně bezproblémový nebyl. V rámci přípravy na očekávané předložení 178

Mezi šesti zpracovanými Integrovanými plány rozvoje území je i liberecko-jablonecká aglomerace. Obě města již mají zkušenost s realizací IPRM, jak ukazuje snímek z libereckého sídliště Rochlice (autor: Ing. Jiří Šlemar)

žádostí o platbu na konci září bylo přistoupeno ke kontrole finančních dokladů průběžně za každý měsíc. Ve výdajových dokladech jsme ale zaznamenali množství nedostatků, které ukazují na nezkušenost většiny příjemců. Také se ukázala nedostatečná znalost metodických dokumentů na straně příjemců, kvůli které si zbytečně přidělávali práci a ztěžovali řízení svého projektu. Překvapivě mnoho příjemců nebylo schopno připravit doklady v souladu s nastavenou metodikou ani po opakujících se konzultacích, někteří příjemci dokonce s CRR ani nekomunikovali.

Jaké jsou výsledky výzvy?

Do konce srpna bylo zveřejněno 172 ze 176 předpokládaných strategií, dva podpůrné projekty nebyly založeny na vytváření strategií. To tedy znamená, že čtyři projekty základní podmínkou nespĺnily a veškeré jejich výdaje jsou proto nezpůsobilé. Celkem se jedná asi o jeden a půl milionu korun. Ostatní projekty předložily závěrečnou žádost o platbu ve stanoveném termínu 26. září, jediný projekt předložil o dva pracovní dny později. Celko-

vá hodnota předložených žádostí o platbu je 123,7 milionu korun. Rozdíl od předpokládané výše čerpání je necelých dvanáct procent a je způsoben dvěma projekty, jež odstoupily, jedním projektem, který nezveřejnil strategii ani nezaslal žádost o platbu, a dále úsporami na službách i mzdách. Ukázalo se, že příjemci investovali především do mezd, zatímco externí služby nebyly v mnoha projektech nakupovány vůbec. To je s ohledem na žádoucí zapojení místní komunity pozitivní výsledek. K 10. říjnu bylo v Centru pro regionální rozvoj zadministrováno již 149 žádostí o platbu v souhrnné hodnotě způsobilých výdajů 102 milionu korun. Během dvou týdnů se tedy podařilo zpracovat 84,2 % všech projektů a 82,2 % z celkové požadované částky. Korekce zatím byly vyměřeny u šestnácti projektů. Jejich výše je 265 tisíc korun, tedy asi čtvrt procenta zkontrolovaných výdajů. V této nízké míře chybovosti se odráží pečlivá práce našich administrátorů a jejich aktivní komunikace se všemi příjemci již od okamžiku přijetí projektů.

Oldřich Hnátek a redakce

Administrace projektů v oblasti kultury

Od listopadu 2013 se Centrum pro regionální rozvoj stalo zprostředkujícím subjektem i pro projekty v oblasti kulturního dědictví. V letošním roce nás kromě administrace stávajících projektů čekala i nová výzva, která byla vypsána na jaře.

Oblast intervence 5.1 Integrovaného operačního programu „Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví“ je zaměřena na realizaci projektů obnovy a využití významných památek nebo projektů vytvářejících moderní infrastrukturu pro kulturní služby a průmysl. Seznam možných příjemců pro tyto projekty je široký: může jít o organizační složky státu a jimi řízené příspěvkové organizace, obce a jejich organizace, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení, církevní právnické osoby nebo zájmová sdružení právnických osob.

První tři výzvy na kulturní projekty
Tato oblast intervence byla původně řízena ministerstvem kultury, které v letech 2008, 2010 a 2011 vypsalo tři výzvy na podávání projektů. Na ty bylo vyčleněno 212 mil. eur, v přepočtu asi pět a půl miliardy korun (částky uvádí podíl dotace ze strukturálních fondů, bez příspěvku ze státního rozpočtu), které jsou téměř plně kryty rozhodnutími o poskytnutí dotace. Z těchto tří výzev vzešlo celkem jednadřacet projektů, z nichž pouze tři byly v době přebírání agendy Centrem pro regionální rozvoj

ukončeny (více viz Včera, dnes a zítra č. 10; projekt Kutné Hory byl po vydání tohoto čísla ze strany příjemce stažen). V letošním roce byly k 30. červnu ukončeny další dva projekty, které plynule přešly do pětileté fáze udržitelnosti (viz str. 14-15). Do konce roku 2014 je v plánu ukončení dalších šesti projektů (*Vzdělávací a kulturní centrum Broumov - revitalizace kláštera, Velehrad - centrum kulturního dialogu západní a východní Evropy, Obnova součástí NKP Hřebčín v Kladrubech nad Labem, Zpřístupnění a nové využití NKP Hlubina - 1. část, Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži, Centrum obnovy památek architektury 20. století*). U řady projektů dochází k prodloužení realizace, a to zejména z důvodu řady neočekávaných archeologických a památkových nálezů jak v objektech, tak v jejich nejbližším okolí. Tyto skutečnosti vedou k nutnosti přepracovat návrh a zajistit archeologický výzkum, což samozřejmě vede k posunu dílčích termínů, a tím i termínu ukončení realizace celého projektu. Problémy to může způsobit zejména u projektů z třetí výzvy, které musí být ukončeny do 31. prosince letošního roku. Projekty z první a druhé výzvy mají nejzazší termín pro ukončení 30. června 2015. V souladu s uvedenými daty jsou sladěny harmonogramy všech projektů, jejich realizace je pravidelně sledována. Na většině projektů byly provedeny fyzické kontroly na místě. Pravidelný monitoring probíhá i na CRR jedenkrát týdně, aby bylo možno okamžitě identifikovat případná kritická místa

v administraci a realizaci projektů a bezprostředně přijmout potřebná nápravná opatření, aby nebylo ohroženo dokončení projektů ve stanovených termínech, a tím také jejich proplacení a následná certifikace výdajů ze strany Evropské komise.

V dubnu byla vypsána nová výzva
Dne 25. dubna 2014 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR vyhlásilo novou výzvu č. 24 k podávání žádostí na projekty kulturního dědictví. Cílem výzvy je zlepšení služeb pro vlastníky památek v oblasti péče o kulturní dědictví, zvýšení využití kulturního dědictví ČR a prezentace kultury pro veřejnost. Ukončení příjmu žádostí bylo stanoveno na 30. června 2014. Celková alokace je 528 mil. Kč ze strukturálních fondů a 93 mil. Kč ze státního rozpočtu. Podporovanými aktivitami dle Programového dokumentu IOP jsou (1) vytváření a zefektivňování národních metodických center pro vybrané oblasti kulturního dědictví, (2) realizace vzorových projektů obnovy a využití nejvýznamnějších součástí nemovitého památkového fondu ČR, (3) projekty obnovy a využití památkových objektů či souborů zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a Seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek jako národní kulturní památka, a (4) projekty obnovy a využití ucelených tematických souborů kulturních památek ležících na území většiny regionů NUTS 2, které je

nutné kvůli koordinaci a zajištění synergetického efektu realizovat centrálně. Minimální výše celkových způsobilých výdajů na projekt je 30 mil. Kč, maximální výše 200 mil. Kč. Okruh možných žadatelů je stejný jako v prvních třech výzvách. Zahájení prací souvisejících s projektem nesmí být dříve než 1. ledna 2007, naopak kompletní realizace projektu musí být ukončena do 31. prosince 2015 (vždy však až po vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace/Stanovení výdajů). S relativně blízkým termínem dokončení projektů souvisí i větší důraz na perfektní připravenost projektů, součástí projektové žádosti musí být i kompletní prováděcí dokumentace a doklady k povolení stavby vydané stavebním úřadem po době nabytí právní moci.

Administrace 24. výzvy

Administrace 24. Výzvy probíhá v Centru pro regionální rozvoj. K termínu ukončení příjmu žádostí jich bylo doručeno devatenáct v celkové výši 1,5 mld. Kč (objem strukturálních fondů). Bezprostředně po předložení žádosti se rozběhla jejich kontrola. Kontrola formálních náležitostí a přijatelnosti probíhá souběžně, což celý proces administrace žádosti značně urychluje. Zásadním úkolem pro pracovníky CRR bylo uvést do souladu veškeré údaje v projektové žádosti, studii proveditelnosti, harmonogramu projektu a rozpočtu projektu tak, aby bylo zcela vyjasněno použití prostředků na schválené aktivy. Zároveň bylo třeba zajistit, aby všechny uvedené údaje byly v průběhu realizace projektu kontrolovatelné a aby při hodnocení veškerých změn vzniklých během realizace projektů bylo možné tyto změny posuzovat s odkazem na schválenou dokumentaci projektu. Po dokončení kontrol formálních náležitostí a kontrol

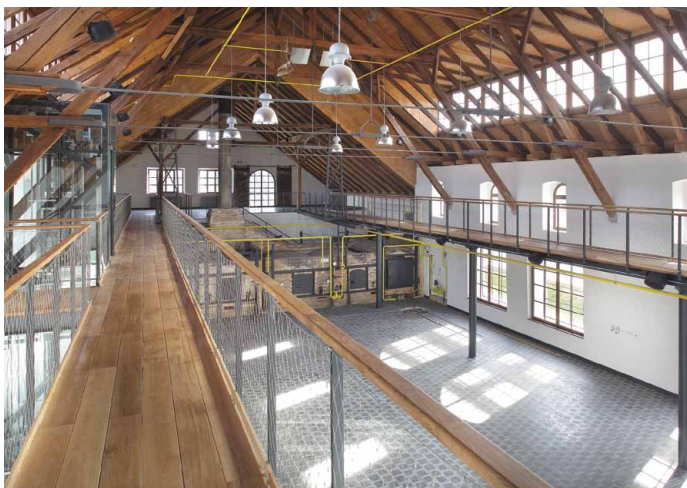
přijatelnosti postupně probíhalo hodnocení kvality projektů zajišťované vždy dvěma externími hodnotiteli pro každý projekt. Projekt úspěšně splnil hodnocení kvality, jestliže byl ohodnocen minimálně 70 body z celkových 110 možných. Pokud nedosáhl tohoto limitu, byl žadatel písemně informován o vyřazení jeho žádosti. Ke konci září bylo vyřazeno šest projektových žádostí, které nesplnily podmínky výzvy. Zároveň již bylo vydáno první rozhodnutí o poskytnutí dotace (projekt *Centrum Třeboňského rybníkářského dědictví v domě Štěpánka Netolického*) a další z projektů byl doporučen k financování (projekt *Kostel Narození Panny Marie v Želivě - středisko pro duchovní a kulturní obnovu regionu*). Zbývajících jedenáct žádostí je v různé fázi procesu kontroly a schvalování, přičemž její dokončení je reálné přibližně do měsíce.

Priority do konce roku

Priority do konce roku je pro nás zejména úspěšné dokončení kontroly a schvalování projektů z nové 24. Výzvy v limitech schválené

alokace výzvy. Projekty doporučené k financování budou rozděleny mezi jednotlivé projektové týmy a po vydání právního aktu přejdou do fáze realizace. V měsíci říjnu a listopadu dále očekáváme zvýšenou náročnost na administraci žádostí o platbu. Abychom zajistili maximální možné využití prostředků EU v letošním roce, je důležité celkové zrychlení procesu administrace žádostí o platbu. Za tímto účelem již byly podniknuty potřebné kroky, také jsme požádali příjemce o předložení žádostí o platbu za rok 2014 pokud možno bezprostředně po ukončení etapy. Vzhledem k potvrzení součinnosti ze strany příjemců a ke zkušenostem našich projektových týmů mohou vzniknout větší komplikace pouze z hlediska případných věcných rozporů ve fakturaci za stavební části projektů. Z pozitivních reakcí příjemců a žadatelů je zřejmé, že se CRR podařilo agendu kulturních projektů převzít úspěšně a bez jakýchkoliv dopadů na administraci celé této oblasti intervence.

Zuzana Šmídová

▣ Mezi projekty kulturního dědictví je i sklářská huť v Sázavě (autor: Lukáš Jasanský)

Nové kulturní památky otevřeny pro veřejnost

Vlétě letošního roku byly nově otevřeny další kulturní památky, opravené díky finanční podpoře z Integrovaného operačního programu. Protože předpověď počasí slibuje relativně teplý konec října, nabízí se čtenářům hned několik zajímavých tipů na podzimní výlet.

K 30. červnu 2014 byly v oblasti intervence 5.1 „Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví“ ukončeny dva další projekty, které plynule přešly do pětileté fáze udržitelnosti.

Revitalizace židovských památek

Prvním z ukončených projektů je 10 hvězd – Revitalizace židovských památek v ČR. Projekt spadá do aktivity zaměřené na obnovu a využití ucelených tematických souborů kulturních památek. V tomto případě se jedná o patnáct významných historických budov v deseti městech v sedmi krajích České republiky. Cílem projektu bylo vytvořit centrálně koordinovanou a metodicky řízenou síť oblastních kulturně vzdělávacích center židovské kultury. Dotace ve výši 280 milionů korun představuje vůbec největší objem financí, jaký byl v poválečné době investován do záchrany českých židovských památek. Projekt byl ze strany Federace židovských obcí v ČR připravován již od roku 2006, rozhodnutí o přidělení dotace bylo podepsáno v dubnu 2010. Federace židovských obcí

na projektu spolupracuje s obcemi a jejich kulturními institucemi a s občanskými sdruženími a iniciativami, které se podílejí na prezentaci a provozu těchto regionálních středisek židovské kultury a historie.

Deset tematických expozic

Kromě stavební a restaurátorské činnosti obsahuje projekt i vzdělávací a kulturní část. V opravených památkách jsou umístěny tematické expozice, probíhají zde přednášky, koncerty, projekce či divadelní představení. Tyto stálé i dočasné programy umožňují návštěvníkům seznámit se s židovskou historií a s judaismem v jedinečném pojetí a v autentickém prostředí. V rámci projektu byly opraveny synagoga a rabínský dům v Úštěku (expozice židovské školství v českých zemích), synagoga a škola v Jičíně (židovští spisovatelé v českých zemích), synagoga v Brandýse nad Labem (judaismus a rabínské písemnictví a vzdělanost), stará synagoga a dům šamese v Plzni (židovské tradice a zvyky), synagoga v Březnici (židovská vzdělanost), synagoga v Nové Cerekvi (architektura synagog), synagoga a rabínský dům v Polné (případ Leopolda Hilsnera), synagoga maior a obecní dům v Boskovicích (židovská ghetta v českých zemích), horní synagoga v Mikulově (Rabbi Löw a židovská vzdělanost na Moravě) a synagoga v Krnově (židovští průmyslníci, podnikatelé a vynálezci). Více o projektu na 10hvезд.cz

Centrum sklářského umění

Druhým z ukončených a nově otevřených projektů je Centrum sklářského umění Huť František v Sázavě. Historie sklářství sahá ve středních Čechách až do dvacátých let devatenáctého století, samotná huť František byla postavena v roce 1882 rodinou Kavalierových. Funkční byla až do přelomu nového tisíciletí, v roce 2003 sklářské pece definitivně vyhasly. Autorem myšlenky rekonstrukce huti na kulturní a společenské centrum je bývalý sázavský starosta Josef Viewegh, který ve sklárnách jako technolog pracoval přes třicet let. Ve své závěti odkázal půl milionu korun na založení nadace, jejímž cílem bylo tuto ideu přeměnit ve skutečnost. Nadace navázala spolupráci s Českou sklářskou společností, Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze a Muzeem skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, městem Sázava a obecně prospěšnou organizací Posázaví. Všichni zúčastnění se společně podíleli na přípravě projektu, který následně úspěšně se žádostí o stořícetimilionovou dotaci z Integrovaného operačního programu.

Výstava sklářského umění a dílny

Nadace po svém založení odkoupila huť od původního vlastníka, sklárěn Kavalier, a dosáhla jejího prohlášení za kulturní památku. Jedná se totiž o jednu z mála hutí dochovaných v původním stavu.

Díky dotaci se podařilo huť opravit a letos v létě otevřít veřejnosti. Projekt vytvořil centrum soudobého sklářského umění, které tvoří expozice a sklářské dílny. Expozice obsahuje rozsáhlou sbírku sklářského umění dvacátého a začátku jednadvacátého století. Ta v současné době obsahuje asi 1500 předmětů od pěti set českých i zahraničních autorů ze sbírky Mezinárodního sklářského symposia, kterou se nadací podařilo zachránit a jako celek uchovat a vystavit. Dílny nabízí sklářským výtvarníkům prostory a vybavení pro přípravu uměleckých děl. Ve vybavení nechybí například pece na tavěnou plastiku, broušící a rycí stroje pro umělecké skláře nebo 3D tiskárna. Huť, kterou provozuje obecně prospěšná společnost Cesty skla, kromě výstav pořádá i týdenní pobyty pro umělce, individuální kurzy pro menší amatérské skupiny, v plánu jsou jednodenní dílny pro veřejnost, a v neposlední řadě spolupracuje se školami v regionu. V soutěži ministerstva pro místní rozvoj Dejte hlas českým památkám bylo Centrum sklářského umění zvoleno za druhý nejoblíbenější kulturní projekt realizovaný za finanční podpory z programu IOP. Více o projektu na www.cestyskla.cz.

Obnovou prošla i kroměřížská Květná zahrada

Ke svému konci se blíží i projekt Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži. Ten se skládá z úprav interiérů a vstupní expozice Arcibiskupského zámku, z rekonstrukce zahradnictví Podzámecké zahrady jako technického zázemí pro údržbu a z obnovy Květné zahrady. Výsledky projektu jsou zacíleny hned čtyřmi směry. Prvním směrem je tvorba metodik a poradenství pro majitele a správce historických za-

▣ Součástí projektu 10 hvězd byla i rekonstrukce brandýské synagogy a svatostánku aron ha-kodes (autor: Ing. Adéla Brožová)

hrad. Druhým směrem je obnova dvou kroměřížských zahrad jako vzorová ukázka praktické realizace této metodické podpory. Třetím směrem je vzdělávání a předávání metodických poznatků odborným pracovníkům v oboru zahradnictví. Čtvrtým směrem je pak prezentace sbírek jak odborným pracovníkům, tak široké veřejnosti. Stěžejní částí projektu jsou úpravy Květné zahrady. Ta pochází z let 1665 až 1675, na jedné straně ještě připomíná pozdně renesanční italské zaalpské zahrady, současně již ale otevírá cestu francouzskému barokně klasicistnímu typu zahrad. Tím představuje jedno z nejvýznamnějších zahradních děl v celosvětovém měřítku. Základním cílem obnovy zahrady je její rehabilitace do původní podoby z konce 17. století. Především došlo k obnově

nepřístupných částí zahrady - tzv. Holandské zahrady a Menažerie zahrnující prostor zahradnictví, Králičího kopce a Ptáčnice. Poté navázala obnova Pstružích rybníků ve Štěpnicích, ošetření části vysokých živých tvarovaných stěn a obnova části mlatových cest v zahradě. Také byly upraveny vstupní objekt čestného dvora, Palmový skleník a Velký skleník. Projekt byl zahájen přípravnými pracemi v roce 2008, celková dotace ve výši přes 330 milionů korun byla přidělena v únoru 2010. Zahrada byla veřejně přístupná po celou dobu rekonstrukce, v současné době si ji již návštěvníci mohou prohlédnout v obnovené podobě. Slavnostní otevření Květné zahrady po rekonstrukci totiž proběhlo o prvním zářijovém víkendu.

(red)

Podpora cestovního ruchu

Jednou z tematických oblastí Integrovaného operačního programu je i národní podpora cestovního ruchu. V této oblasti byla před prázdninami vypsána nová výzva na podávání projektových žádostí.

Oblast intervence 4.1 Národní podpora cestovního ruchu zahrnuje celkem pět různých aktivit: (a) zavedení národního informačního a rezervačního systému; (b) zavádění a informační podporu národních a mezinárodních standardů ve službách cestovního ruchu; (c) podporu marketingu a tvorby zdrojových databází; (d) prezentaci a propagaci kulturního a přírodního bohatství; (e) podporu prezentace ČR jako destinace cestovního ruchu. Již z přehledu aktivit je zřejmé, že tato oblast intervence je určena především pro státní subjekty působící v oblasti cestovního ruchu. Z dosavadních sedmatřiceti podpořených projektů připadá hned sedmadvacet na tři subjekty: Odbor cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Českou centrálu cestovního ruchu – Czech-Tourism a Ministerstvo kultury ČR.

Nestátní subjekty se mohou o dotaci ucházet výhradně v aktivitě

■ Jedním z hlavních turistických cílů střední Moravy je kroměřížský zámek a přilehlé zahrady, zapsané na seznamu památek UNESCO (autor: Stanislav Pecháček)

(d). První dvě výzvy v této aktivitě byly vypsány v letech 2009 a 2010, kdy bylo podpořeno celkem deset projektů. Dotaci získalo například Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska na putování našimi historickými městy, Horská služba naopak zaměřila svou kampaň na podporu turismu na českých horách, Českobratrská církev evangelická pro změnu propagovala odkaz památek reformace. Dva projekty se zaměřily na lázeňskou turistiku a Centrála cestovního ruchu Východní Moravy naplnila své úsilí na zvýšení turistické návštěvnosti ve východní polovině republiky.

Letos v červnu se nestátním neziskovým organizacím a zájmovým sdružením právnických osob po čtyřech letech opět otevřela možnost podávání nových projektů. Příjem žádostí byl ukončen ve středu 1. října. Do tohoto termínu bylo podáno celkem šestnáct žádostí, které jsou aktuálně ve fázi hodnocení. Tři žádosti již byly vyřazeny z dalšího hodnocení v rámci kontroly přijatelnosti. Původní alokace 157,9 mil. Kč byla rozhodnutím řídicího orgánu navýšena o 201 mil. Kč z důvodu úspor ve stávajících projektech zaměřených na cestovní ruch. Díky tomuto navýšení bude možno podpořit všechny předložené projektové žádosti, pokud úspěšně projdou procesem hodnocením. Mezi žadateli najdeme subjekty, které úspěšně realizovaly své projekty v předchozích výzvách a navazují na ně novými projekty zaměřenými například na česká města, hory či cyrilometodějský a husovský odkaz. Mezi žadateli se ale objevily i nové subjekty, a tak v případě jejich úspěchu bude českým i zahraničním návštěvníkům v nadcházejících měsících prezentována a propagována opravdu velmi široká a rozmanitá turistická nabídka.

(red)

CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ČESKÉ REPUBLIKY

Občasník Včera, dnes a zítra vydává Centrum pro regionální rozvoj ČR, Vinohradská 1896/46, 120 00 Praha 2, IČ 65993870, ve spolupráci s grafickým studiem Eternia a PR agenturou pressoffice.cz.

Fotografie bez popisku použité v tomto občasníku jsou ilustrační, zdroj: redakce

Evidenční číslo MK ČR E 20685. Číslo 13 vychází v Praze dne 22. 10. 2014.

Redakce: Markéta Reedová, Vilém Řehák

Kontakt: rehak@crr.cz